

Nissi Valla sünnipäeva erinumber

Teataja

4
2012

Nissi valla ajaleht

Algus...

EESTI VABARIIGI
HARJU MAAKONNA VALITSUS
MÄÄRUS

25.03.92.a. nr.37
Tallinn

Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu taotlus omavalitsusliku haldusüksuse staatuse saamiseks.

Kuulanud hra Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu esimehe K.Paltseri ettekande Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu valimiseleku kohta üleminekuks omavalitsuslikuks

M Ä R A B I :

Teostada Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu valitsusliku haldusüksuse staatuse saamiseks.

Maavanas

Maasekretäri k.t.

Harju Maakonna Valitsuse määrus

Kahjuks ei pidanud ma päevikut ja kõik, mis juhtus veerand sajandit tagasi, on pandud kirja mälestuste järgi, seega ei lasku kuupäevalistesse täpsustesse, sest tähtsad on sündmused ise.

21.05.1992. a toimus Kadriorus, nüüdses presidendilossis, komisjoni ees vallaks saamise kaitsmine ning selle põhjal tunnustati omavalitsusüksuseks Nissi vald.

Nissi valla tegemine algas aga vähemalt neli aastat varem, mis oli väga kiire ja tömahukas ning huvitav aeg, sest alustada tuli täiesti nullist. 1988. a juulikuul ilmalikul surnuaiapäeval oli esimest korda üle aastakümnete lehvimas sinimustvalge lipp ning pärjad saatsime II maailmasõjas mõlemal pool langenute mälestusmärkide juurde. Sellega sai avalikult näidatud rahva mõttemeele muutumist. Koos Nissi Muinsuskaitse Seltsiga sai korraldatud ühiseid koristustalguid. Alati oli mõtete ja teoga abiks hr Toomas Ehrpais, keda meenutan soojalt ja tänutundega. 1988. a septembris tuli minu juurde hr Tõnu Ermas talude moodustamise jutuga ja kutsus mind Sakku tollaegsesse Õppe-Nõuande Keskusesse, et õppida jasaada kogemusi talude tegemise kohta. Tõime need mõtted Nissi valda ja asusime moodustama esimesi talusid. Meie kolmest majandist olid talude suhtes ning maade jagamise osas kõige paindlikumad Riisipere ja Haiba sovhoos. Esimeste talude baasil moodustati Nissi taluselts, mis oli aluseks Eesti Talupidajate Keskkliidu moodustamisele 1989. aasta jaanuaris.

Nissi külanõukogu oli kogu uue rakendamisel esimeste hulgas Harjumaal ning vabariigis ja meil käidi nõu küsimas ning eeskujuvõtmast. Kuna tegu oli maade jagamise ning tagastamisega, oli vaja tööle võtta maakorraldaja ja 1989. a tuli esimeseks maakorraldajaks hr Heiki Pajur (kohakaasluse alusel). Selleks, et hakata üle võtma Harju Rajooni Täitevkomiteelt haridus- ja kultuuriasutusi, oli enne vaja luua raamatupidamine. Leida sellel ajal külanõukogusse bilansivõimelist raamatupidajat oli päris keeruline, sest majandid olid veel elujõulised ning nende palgad olid tunduvalt suuremad kui külanõukogus. Lõpuks saime tööle pr Armilde Ojasilla, kes oli jäänud juba pensionile. Hakkasime koos looma raamatupidamist. Esimeseks sai võetud üle rajooni täitevkomiteelt külanõukogu koosseisulistele töötajatele palgafond. Palkade maksmiseks raha oli, kuid probleem oli majandamisrahaga, seda tuli kaubelda ikka rajoonist. Sellel kiirel ajal oli alguses kõige suuremaks probleemiks, et külanõukogul ei olnud transpordivahendit: et territooriumil asju ajada, tuli transporti mangu majanditelt. Võim oli, kuid sel hetkel sõltusime nii mõneski asjas majanditelt. Õnneks see lahenes 1989. aastal isikliku auto soetamisega.

Kui raamatupidamine oli rajatud, hakkasid Harju Rajooni Täitevkomitee haridusosakonnaga läbirääkimised koolide palgafondi ja majandusraha ülevõtmiseks.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi
haldusreformi küsimuste ekspertkomisjoni
O T S U S

Läbi vaadanud Harju maakonna Nissi Külanõukogu poolt esitatud omavalitsusliku staatuse taotluse ning sellele Nissi valla põhimääruse ja sotsiaal-majandusliku arengu kava, haldusreformi küsimuste ekspertkomisjon:

1. Kiita heaks Nissi valla põhimääruse ja sotsiaal-majandusliku arengu kava.
2. Teostada Nissi Külanõukogu taotlust omavalitsuslikuks staatuseks.

Õnneks arvestamist, esitada materjalid Eesti Ülemnõukogu Presiidiumile omavalitsuslikuks staatuseks.

Haldusreformi küsimuste ekspertkomisjoni otsus

NSV kohaliku omavalitsuse aluste seaduse 17. artiklis määratakse, et valdade moodustamine ja ühendamiseks on vaja, et valdade arv oleks vähemalt kolm ja iga vald peaks olema vähemalt 1000 elanikuga. Nissi valla moodustamine vastab sellele nõudele.

II peatükk § 6(6) Valla...vanem...valitakse...valikogu peelt salajasel hääletusel...

§ 6(7) Valla...valikogu esimees on ühtlasi valla...vanem.

Seaduse projekti arutelul väitis üks autoritest (Riisipere klubis kehtumisel) A.Paltser, et seaduses tahetakse võimaldada valla valikogu otsuse põhjal teostada võimalike lahutuste printsiipi.

Olemasolevas seaduses see on keelatud ja § 6(6) tsiteeritud osa on mittevajalik.

Võimude lahutuse printsiipi eiramine on meie arvates põhjendatud haldusreformi teostamise aeglustumise.

Valikogu esimees peaks korraldama ja ettevalmistama valikogu tööd, kellele otsused antakse valla valitsusele täitmiseks ja võimude lahutuse eiramine võimaldab ühel inimesel endale ise ülesandeid anda ja nende täitmist ka pärast kontrollida.

Erinevate inimeste puhul, kes võtavad ette aruandekohustuslikud ainult valikogule ette, on see efektiivsuse tõenäoliselt suurem.

Antud ettepanek sai esitatud ka seaduse projekti arutelul, kuid jäeti arvestamata.

Nissi vallas pakutud pretsedendi loomise laitis valikogu esimees maha, põhjendusega mitte rikkuda seadust.

II peatükk § 6(13) Kohaliku omavalitsuse organite palgaliste ametiisikute ettevõtluses osalemise alused ja kord reguleeritakse Eesti NSV seadusandlusega.

Vajalik oleks selle punkti sõnastamine täpse sõnastamisega. Vabariigi tasandil, § 6(13) lõikes. Jäeti isegi vastu võtmata hinnangu andmine määrusele. Probleemi lahendamata jätmise leeb võimaluse korrupsiooninähtuste tekkimiseks.

RE Nissi volinikud

EESTI VABARIIGI HARJU MAAKONNA
NISSI KÜLA RAHVASAADIKUTE NÕUKOGU
O T S U S

05.03.1992

Kernu ja Nissi valdade arengukontseptsioonid

Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu, kuulanud hra Ivar Mängli ja Andres Siska ettekanded Kernu ja Nissi valdade arengukontseptsioonide ning arvestades valikogu otsuseid 04. detsembrist 1991. a. ja 22. jaanuarist 1992. a.

o t s u s t a b i :

1. Määrata Kernu ja Nissi valdade arengukontseptsioonid ja esitada taotlus omavalitsusliku staatuse saamiseks.
2. Kontseptsioonide esitamise ja kaitsmise kohustus panna etteandjatele. Kernu vald - I. Mängli ja Nissi vald - A. Siska.
3. Uute valdade moodustamine praeguse Nissi KÜLA RSN territooriumil viia ellu kohalike omavalitsuste valimiste käigus.
4. Vallavalitsusel teostada vajalik dokumentatsioon Kernu ja Nissi valdade taastamiseks.
5. Kernu ja Nissi valdade valikogude kokkutulemiseni jätkata tööd Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu valikoguna.

05.03.1992 kinnitas Nissi KÜLA Rahvasaadikute Nõukogu Esimehe asetäitja Nissi ja Kernu valdade arengukontseptsioonid

I. Mängli

Sekretär H. Rabi

Rahvarinde Nissi volinike ettepanek Ülemnõukogule Eesti NSV

Valda ei oleks ilma ettevõtlike ja aktiivsete inimesteta. Seepärast ei saa sünnipäeval jätta tähelepanuta vallas tegusaid ja tegutsenud ettevõtjaid ning mittetulundusühinguid, kelle abi on taganud paljude ettevõtmiste ja ürituste kordamineku.	Täname hea koostöö eest:	Mõisamaa PM OÜ	OÜ Deltalink	Maido Kaljur	Rain Ajaotsa Männi talu
		OÜ Alemaa ja Mets	Arkaadi Lillma	Urmas Källo	Urmas Sepa talu
		OÜ MR Männi	OÜ Nissi Puit	AS Saidafarm	Uno Sassi
		OÜ Riisipere Puit	OÜ Silvaron	Võidusõidu OÜ	OÜ Novoral
		AS Balteco	Merike Marie Nimmerfeldt	Heldur Simisker	Merike Niitla

Krista Assi
Taasiseseisvunud Eesti
Nissi valla esimene vallavanem

algus esilehel

Koolide direktorite tööle määramine kinnitati juba varem külanõukogu täitevkomitee istungil.

Nüüd tuli hakata ka ajama koolide ehitusasju ja lootust oli saada Turba Keskkoolile võimla, kuid kahjuks Keila haigla ehitus röövis kõik piirkonna rahad. Tagantjärele tunnen isegi rõõmu, et siis ei õnnestunud Turba võimlat ja Nissi koolihoonet saada, sest nüüd on mõlemal kaasaegsed hooned, siis tundus see aga katastroofina.

Koolid üle võetud, oli järg kultuuriasutuste käes. Kuna kultuurimajade ühine koostöö oli hea ja meil oli pikk traditsioon Järveotsa mängude, laulukonkursside jt ürituste korraldamisega, saime kultuuriosakonnaga kergesti jutule ning ülevõtmine läks sujuvalt. Kultuuri-töötajate enesetäiendamise ja koolitamine jäi ikkagi kultuuriosakonna alla, sest see oli kvaliteetsem.

Oli pöördeline aeg ja lootsime, et elu küldes hakkab uuesti õitsema. Tulid talud, rahvas uskus, ja noored elujõulised pered tulevad maa- le. Selle lootusega sai taastatud ka Munalaskme kool. Lapsi oli ja õpetaja oli kohapealt võtta, kuid mõne aasta pärast oldi sunnitud tõdema, et kõik läheb teisiti ning kool tuli sulgeda. Siis olin mina juba läinud. 1989. a käisin Talupidajate Kesklü-

du naiskomisjoniga Soomes Kokkola talunaisteseltsil külas ja kuna sai antud mitmeid intervjuusid ajakirjandusele ja raadiole, oli üks minu lugu Nissi elust jõudnud ka Konnevesi valda pr Ritva Pyyköneni kätte. Sealtekki neil mõte meid üles otsida ja nii saigi sõpruslapsed loodud. 1990. a kevadel tuli Konnevesi valla delegatsioon esimest korda meile külla.

Suvel käisime oma delegatsiooniga nende vallapäevadel ja sealtekki mõte, et kuna nemad kuulusid põhjamaade valdade ketti, et kas siis meie ei saaks ka sinna kuuluda. Taani ja Norra vallad olid kohe sellega nõus, esialgu oli sellele vastu Rootsi sõprusvald. Kuna Soome vahet sai enne sõpruslepingu allkirjastamist käidud mitmeid kordi ja peetud läbirääkimisi, siis minu suur tänu selles osas kuulub hr Einar Kraudile, kes hea soome keele oskajana ning asjatundjana oli meile alguses suureks abimeheks. Nii saidki loodud Nissi valla sõprus- ja välissuhted. Hr Pyyköneniga arutasime, et kui meie oleme läinud, jääb valdade sõprus ikka jõesse ja nii see ongi juhtunud ning sellest tunnen suurt rõõmu.

Nüüd oli aeg hakata külanõukogule ka valla nime taotlema, sest tegelikult vald juba toimis. Selleks hakkasime koostama valla arengukava, see läks aga üle kivide ja kändude. Külanõukogu täitevkomitee istungid olid täis vaidlusi, mis edasi ei viinud. Ma olen nõus, kui poliitilised erimeelsused on selleks, et kohalikku elu edendada, kui see jääb aga takistavaks

teguriks, siis on see kohaliku rahva suhtes kuritegu, nii oli see siis ja on ka nüüd. Tihti oli nii, et kogu istung kujunes kahe inimese diskussiooniks, mida teistel tuli kuulata ja tihti ei saanud me sammukestki istungil edasi mindud. Eriti suur vaidlus oli Riisipere mõisa osas. See oli tühi ja lagunes ning kahju oli sellist kultuuripärandit lasta hävida. Mõis oli Riisipere sovhoosi bilansis. Meie poole pöördusid nii mitmedki ärimehed. Pakkusime omalt poolt erastamisvõimaluse välja. Eriti kahju on mul, et ära öeldi väliseestlastele hr Vähi- le ja hr Laurile, kellel oli tõsine soov mõis korda teha ning rahaline kate oli olemas. Praegune elu on näidanud, et oli tegemist tõsiselt asjalike meestega. Mõisa ei oleks keegi kaasa viinud, vaid see oleks jäänud teeni- ma kohaliku rahvast ja kultuuri. Süda tilgub lausa verd, kui Riisipere mõisas, mille järgi on saanud nime ja arengu kogu piirkond, lammutati ajalooline kamin ning veeti koos par- ketiga minema. Nüüd on see mõis käinud käest kätte ja laguneb. Häbi!

1990. a detsembrikuust jäin lapseootuspuhkusele ja kemplemiste töttu jäigi selleks ajaks arengukava koostamata. Pakkusin enda asemele tugevat juhti valla etteotsa. Selleks oli pr Helve Särgava. Ta proovis seda ametit enda puhkuse ajal, kuid loobus, sest vastuseis teiste majandi- juhtide poolt oli nii suur, et ei olnud mõtet oma tervist selle peale kulutada. Valda jäi juhtima minu asetäitja hr Peeter Mägi. Nüüd olid valla arengukava koostamiseks kõik võimalused, sest takistavat tegurit minu näol enam ees ei olnud. Aasta hiljem aga nentisin, et kõik seisab paigal ja midagi ei ole suudetud ära teha. Väikepoeg sai 18. veebruaril aastaseks ja otsusta-

sin 1. märtsist 1992 tagasi tulla, et see, mis alustatud, lõpetada. Nii sai mõne kuuga kokku pandud valla esimene arengukava ja vormistatud kõik dokumendid, et minna valda Kadrioru kaitsma. 21.mail 1992. a see toimus ja meiega oli koos veel Kihnu vald. Suureks sündmuseks pärast valla loomist oli veel Eesti krooni tulek, millele tuli kaasa aidata ja kohapeal läbi viia.

Nii ma siis käisin tööl Nissi vallas, ise elades Vändra vallas. Igal esmaspäeval võtsin lapse ja tulilin Nissi tööle ning lapse jätsin ema hooleks ja reede õhtul sõitsime Vändrassa. Kui oli vajadust, tuli olla ka nädalavahetus Nissis.

Tervis aga ei pidanud sellele pingele vastu ning jäin viirusliku kopsupõletikku ja olin mitu kuud haiguslehel. Mind asendas siis hr Enn Karu.

1992. asügisel läksid kõik Harju vallavanemad Taani õppereisile, ka mina soovisin minna. Mehed aga seadsid mind fakti ette – anna omal soovil lahkumisavaldus, siis anname nõusoleku ja tasustame valla poolt sõidu. Mul ei olnud mõtet hakata kemplema ja nii ma siis avalduse kirjutasin ning Nissi vallaga lõpparve tegin.

See on väike osake minu tegevusest ja töödest Nissi vallas. Mida mulle andis ja õpetas 13 aastat tööd Nissi külanõukogus ja vallas? Kui Sa teed südame ja armastusega oma tööd, siis on võimalik inimeste heaks ära teha kõik, et vald areneks jõudsalt ja läheks edasi. Veel seda, et tihti on poliitika alatu, südame- täis valet ja alatuid trikke. Selle töttu ei ole ma enam poliitikaga tegele- nud, kuigi on kutsutud ja pakutud, sest need omadused mul puuduvad. Veel arvan ma, et minuaegne Nissi vald oma suuruselt oli täiesti juhitav ja arendatav. Kõik sõltub sellest, kes on eesotsas ning kuidas asju ajada. Soovin Nissi vallale edukat kordaminekut oma arengus, sest valla asukoht on selleks äärmiselt soodne!■

Peedo Kessel

Kahekümne möödunud aasta jook- sul, mil Nissi vald iseseisva oma- valitsusena tegutsenud, on – nagu kujunemisejärgus riikides ikka – toi- munud üsna kiire areng. Tee ei ole olnud sirge ja sile, vaid kohati üpris käärunuline ning auklik. Ning nagu kurvlistel teedel suurtel kiirustel ikka juhtub, kaasnevad jõudsa edasi- liikumisega mitmed ohud.

Oleme praeguseks läbi elanud pika õnneliku majanduskasvu aja, mis paraku meie kollektiivsele mõis- tusele lõpmatuna tundus. Ega me polnudki oma eufoorias üksi, prak- tiliselt kogu riik näis arvavat, et majandus on nüüdsest – vähemasti meil Eestis – ainult kasvav. Mõte re- servide kogumisest tundus rumal või koguni rahvavaenulik. Sest miks koguda raha hunnikusse, kui sellega kohe praegu nii palju nii ilusaid asju teha saaks.

Agajandusseadused toimisid omasoodu ning 2009. aastal alanud majanduslangus tabas meid üsna ootamatult ja raskelt. Mistõttu ka valla tänavust, 20. sünnipäeva pea- me me palju mõtlikumas meeleolus kui 15. sünnipäeva. On põhjust veidi vähem pidutseda, aga seda rohkem meenutada ja arutada, mis on läinud hästi, mis kehvemini.

Mulle tundub, et Nissi vald, nagu ka kogu riik, on 20 aastaga läbi käi- nud väga pika tee. Nissi valla kui omavalitsusliku organisatsiooni loomisest ja ülesehitamisest ei ole mul isiklike kogemusi, olen sellel kolleegidelt üht-teist kuulnud. Seda huvitavam on lugeda tolaegsete valla juhtide ja töötajate meenutusi käesolevas lehes.

Mina tuletaksin oma kirjatükis meelde seda, kuidas Nissi vald Tur- basse laienes. Territooriumi poolest kuulub Turba alevik küll algusest peale Nissi valda, aga möödunud sajandi üheksakümnendatel, eriti kümnendi esimeses pooles valitses

Vana vallamaja ees - Nissi vallavalitsuse töötajad 1994. a kevadel

Nissi nime on esmakordselt mainitud Taani ja Rootsi preest- rite ristimisretkede kroonika- raamatutes aastaist 1219–1220. 1241. a on mõningate Nissi alade haldaja olnud Mattis Risbiti ni- meline läänimees. Tema nimest tuleneb nimekuju Risenberg, eesti keeles Riisipere ehk Riisi- pere. Sellenimelist rüütlimõisa mainitakse juba 14. sajandil Eesti vanemate ja jõukamate mõi- sate hulgas. 16. sajandi alguses olid Nissi alad Hertele-nimelise kirikukihelkonna keskuseks, kuid sajandi lõpuks Nissi kihel- kond ajutiselt kaotati. Taasis- seisvumine kirikukihelkonnana toimus 1645. aastal.

Nissi vald sündis 1938/1939. a valdade reformi käigus.

Vabariigi President Konstantin Päts oma otsusega nr 88 7. ok- toobrist 1938 (RT 1938, 87, 776),

mis astus jõusse 1. aprillil 1939, moodustas Eestis olemasole- va 365 valla asemele 248 valda. Väljavõte Vabariigi Presidendi otsusest:

„19. Nissi vald – maa-alaga, mis moodustub: a) senise Riisipere valla maa-alast Terjatu maako- ha maa-ala; b) senise Laitse val- la maa-alast, välja arvatud Lait- se asunduse maa-ala kuni Ruila metsandiku kvartaalideni nr 10 ja 11, viimased kaasa arvatud, Mäe ja Vansi külade ning Vä- hepereveski nr A-149 talu maa- alad; c) senise Keila valla lahus- osa – Jõgisoo mõisa järgi olevate heinamaatükkide maa-aladest; d) senise Varbola valla Rahula küla maa-alast; e) senise Kloostri valla heinamaatükkide nr. 40, A-18 ja A-30 maa-aladest.“

1939. aastal oli Nissi vallas 3262 elanikku, territooriumi suurus

23 850,66 ha. Esimene vallava- nem oli Johannes Ney.

1945. aasta talvel alustati et- tevalmistusi külanõukogude loomiseks. Augustis 1945 moo- dustati Nissi valla territooriumil kolm külanõukogu: Laitse külanõukogu (Aude, Sepa, Mu- nalaskme, Hingu, Mõisa, Aru, Kibuna, Kaasiku ja Metsa kü- lad), Nissi külanõukogu (Nissi, Ürjaste, Metsküla, Mustu, Ma- dila, Viisu, Hürjapää, Jaanika, Odolema, Harku, Nurme, Ra- hula, Varese, Vilumäe külad) ja Turba külanõukogu (Suurekivi, Viru, Lehetu, Laane, Tabara, Siimika, Selgküla, Kivitammi külad ja Turba asula).

1950. aastal likvideeriti maa- konnad ja vallad, Eesti jagati maarajoonidesse ja külanõuko- gud muudeti rajooninõukogu- dele alluvateks esimese astme

Nissi valla delegatsioon Konnevesil 30.04.1993 - vallavanem Enn Karu lahti seletamas Eesti põllumajan- dusreformi (see oleks umbes „nagu vorstist jälle sea tegemine“)

haldusüksusteks.

Uus algus

8. augustil 1989. a võttis Eesti NSV Ülemnõukogu vastu otsu- se „Haldusreformi läbiviimisest Eesti NSV-s“ (jõustus 1. jaanua- ril 1990), mille punktis 3 sätes- tati:

„Haldusreformi läbiviimi- se kohtadel tagavad kohaliku omavalitsuse esindusorganite- na tegutsema hakkavad voliko- gud, mis valitakse eelseisvatel valimistel vastavalt „Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõuko- gude valimiseadusele“. Seejuu- res maakondade ja vabariikliku alluvusega linnade volikogud asuvad tegevusse 1. jaanuarist

1990, valdade, alevite ja linna- de kui esmatasandi kohaliku omavalitsuse esindusorganid tegutsevad valimisjärgselt vast- tavate asutavate kogudena, vastavate valdade, alevite ja linnade omavalitsusliku staa- tuse kinnitamise hetkest aga volikogudena.“

Nissi valla taastamise kohta Nis- si Küla Rahvasaadikute Nõuko- gu istungjärgude protokollides kajastatust:

14.05.1991

„Vallakontseptsiooni väljatöö- tamiseks on tehtud osaliselt tööd valmis. On olemas kaardi- materjal, graafikud rahvastiku soolise, vanuselise, paiknevuse,

tööhõive kohta, majandite ma- janduslikud andmed, samuti loodusressursid. Vaja on kõik andmed lõplikult paika panna, läbi töötada. Kuna volikogust keegi seda tööd pole suuteli- ne tegema, otsustati pöörduda abi saamiseks maakonna sot- siaalarengu nõuniku A. Karjat- se poole palvega aidata. Raha kontseptsiooni väljatöötamise tasumiseks paluda sponsorluse korras külanõukogu territooriumil paiknevatelt majanditelt, asutustelt ja aktsiaseltsidelt. Kontseptsiooni väljatöötamise tähtaeg on 01.08.1991. a.“

04.12.1991

„Toimus põhimääruse I lugemi- ne. Tehti hulgaliselt parandusi,

Enn Karu
Nissi vallavanem 1992–1993

Aastal 1961 kaotati Kernu Külanõukogu ja võim viidi üle Nissi Külanõukogusse. Vaim jäi aga Kernu rändama ja paremaid aegu ootama. Külanõukogud tegelesid tollel ajal sündide ja surmade registreerimisega, samuti oli nende pärusmaa ka loomade ja rahva loendamise korraldamine. Rasketel aegadel vene aja lõpus vajasid seep, suhkur, aiavõrk, mööbel, autokummid ja viin laiali jagamist. Oli talongide aeg. Jagamise korraldamiseks otsiti külades tegusaid inimesi. Nii tekkisid esimesed külavanemad. Gorbatsõvi-aegset alkoholivastast võitlust juhtis samuti külanõukogu. Minul, kui tolaaegsel külanõukogu saadikul, oli "au" seda „tööd“ Nissis juhtida. Nissi oli siiski edumeelne külanõukogu, kus tegeldi kõvasti spordi ja kultuuri ürituste korraldamisega. Vanemad elanikud Nissist Kernuni mäletavad legendaarseid Järveotsa suvisid spordimänge, millest võtsid osa Saida, Haiba ja Riisipere sovhoosi, Eesti Energoremondi Turba tootmisbaasi ja Vardi Metskonna võistkonnad. Majandusküsimused: keskküte, vesi, kanalisatsioon, teed, välisvalgustus, lasteaiad ning kultuurimajad olid ettevõtete omandis ja nende hallata. Algas nõukogude aja lõpp, mis läks üle ärkamisajaks. Laulev revolutsioon ja iseolemine, vabaduse iha ning mõtted omast riigist. Öölauupeod ja lõpuks oma riik. Külanõukogudest hakkasid Eestimaal saama vallad.

Nissi külanõukogus oli 13 saadikut ja Kernu-Laitse kanti esindas 3 rahvalinikku. Kernu rahval tekkis mõte ja tahtmine saada oma vald. Tahtsime samuti oma riigi omas külas ise otsustada. Arvasime, et Nissis pole paha olla, aga kolme Kernu voliniku hääl kolmeteist hulgas jääb nõrgaks. Nissis Kernu rahva sooviga arvestati, kuigi Turba ja Nissi omavahel kemplesid. Nad ajasid oma asja. Vahel oli Turba all ja Nissi peal. Vahel Turba peal, Nissi all. Turba ja Nissi

rahvas oli ja on Kernusse alati hästi suhtunud.

Rahvaküsitlus kõnealusel küsimuses viidi vastavalt Nissi Küla RSN-i 31. oktoobril 1991. a otsusel läbi ajavahemikul 25.-30. novembril 1991. a. Küsitlusel osalesid piirkonnas alaliselt elavad hääleõiguslikud inimesed. Endistes Kernu valla külades tuli elanikel vastata küsimusele: "Kas soovite Kernu valla taastamist?". Antud küsitlusest võttis osa 80% hääleõiguslikust elanikkonnast, so 511 inimest 642-st, kellest 504 ehk 99% vastas küsimusele jaatavalt.

Hingu, Kaasiku ja Kibuna külad kuulusid I Eesti Vabariigi aegse Laitse valla koosseisu, kuid ühendati 1938. aasta valdade liitmisel Nissi valla. Laitse valla Laitse küla liideti samal 1938. a Kernu valla. Nõukogude aja tulekul moodustati jälle Laitse külanõukogu, mis kestis eelmise sajandi viiekümnendate aastate lõpuni. Siis liideti Hingu, Kaasiku, Kibuna ja Laitse külad Vasalemma Külanõukoguga. Aastal 1976 anti need neli küla Nissi võimu alla. Võim vahetus tihti endises Laitse vallas. Ei saanud nagu elama hakata ja kohta korda tegema asuda, kui juba jälle uued lõustad platsis.

Eelpool nimetatud külade elanike hulgas viidi küsitlus läbi ja toodi tulemused välja iga küla kohta eraldi. Küsiti, kas soovitakse vastava konkreetse küla liitumist taastatava Kernu valla või selle jäämist Nissi valla koosseisu. Tulemused olid järgmised:

Küla	Laitse küla	Hingu küla	Kaasiku küla	Kibuna küla
Hääletusnimekirja kantud isikute arv	203	22	66	33
Küsitlusel osalenute arv ja %	147/72	20/91	60/91	27/82
Kernuga liitumise poolt hääletanute arv ja %	132/90	18/90	37/62	19/70
Nissi koosseisu jäämise poolt hääletanute arv ja %	14/10	2/10	23/38	8/30

Rahvaküsitluse tulemused kinnitati Nissi Küla RSN-i otsusega. Tulemused näitasid, et valdav osa endise Kernu valla elanikest soovis Kernu valla taastamist. Laitse, Hingu, Kaasiku ja Kibuna külade elanike enamus aga soovis kõnealuste külade liitumist taastatava Kernu valla.

Kernu valla loomiseks moodustati töörühm, kes töötas välja Kernu valla arengukava, mida kaitsti Harjumaa Maavolikogus. Tulihingeline Kernu valla taasloomise toetaja oli tollane Harjumaa maavanem Anti Oidsalu. Töörühma liikmed: Andres Pitk, Ivar Mängli ja allkirjutatu kohtusid Toompeal Riigikogu maaelu ja regionaalpoliitika komisjoni liikmetega. Kohtumist aitas korraldada Nissis pärit riigikogulane Olav Anton. Koosolekut juhatas komisjoni esimees Jaanus Raidal. Raidal oli selleaegne "tähtpoliitik". Talle see lugu vist ei meeldinud. Ta vabandas, et peab lahkuma ja koosolekut hakkas juhutama aseesimees Ants Käärma. Enne Raidali lahkumist käis jutt selle ümber, kui suur peab vallas olema rahva arv.

Ja siis ütles riigikogulane Paul Mõtsküla ajaloolised sõnad: "Rahva tahe on püha ja Kernu peab valla saama!". Meil oli ju rahvahääletus korraldatud. Mäletan, et koosoleku tööst võttis osa ka tolaaegne Ruhnu vallavanem, aga tema ajas oma meretagust asja.

Maaelu ja regionaalpoliitika komisjon esitas eelnõu riigikogule: Kernu, Saksi, Kaiu ja Kiili valdade eraldumisest Nissi, Kadrina, Juuru ja Saku

Riigikogu otsus:

Kernu, Saksi, Kaiu ja Kiili valla eraldumisest Nissi, Kadrina, Juuru ja Saku vallast ning Torgu valla taastamisest.

Riigikogu otsustab:

1. Nõustuda Nissi, Kadrina, Juuru ja Saku valla volikogu taotlusega eraldada nende koosseisust vastavalt:

Nissi valla koosseisust Kernu vald,

Kadrina valla koosseisust Saksi vald,

Juuru valla koosseisust Kaiu vald ja

Saku valla koosseisust Kiili vald.

2. Kernu, Saksi, Kaiu ja Kiili valla moodustamise initsiatiivgruppide ning Nissi, Kadrina, Juuru ja Saku valla volikogul esitada 1993. aasta 15. maiks läbi Riigikantselei Vabariigi Valitsusele nende valdade arengukontseptsioonid koos uute piiride määratlemisega.

3. Arengukontseptsioonide kaitsmise järel otsustab Vabariigi Valitsus nimetatud valdade omavalitsusliku staatuse andmise.

4. Taastada Torgu vald käesoleva otsuse vastuvõtmisest alates.

5. Edaspidi reguleerib uute haldusüksuste moodustamist kehtestatav seadlusandlus.

Tallinn, 11. märts 1993.

Riigikogu aseesimees T. Kelam

vallast ja Torgu valla taastamisest riigikogule otsustamiseks 10. märtsil 1993. aastal. Eelnõule kirjutas alla komisjoni esimees Jaanus Raidal.

Kuigi 22. juulil moodustati Kiili, Saksi ja Kaiu vallad, siis Kernu ei moodustatud. Tekkis tõrge, mille üheks oletatavaks põhjuseks oli Nissi Kihelkonna Arendusfondi eriarvamus Laitse piirkonna kuulumisest tulevase Kernu valla koosseisu. Arvati, et on võimalik luua Laitse vald. Täna võin öelda, et ka Nissi Kihelkonna Arendusfondil oli õigus oma ideede eest seista.

Nissi vallavalitsus andis oma

10.06.1993 kirjas Vabariigi Valitsusele teada järgmist: Nissi valla omavalitsusorganid leiavad, et Kernu valla taastamine on igati loomulik, kuna valdade ühendamine nõukogude võimu ajal oli vägivaldne ning Kernu rahval on õigus ja eeldused (ka majanduslikud) kohaliku elu korralduseks. Kuid paraku Kernu valda ei moodustatud.

Olin tollal Nissi vallavanema kohusetäitja ja "võimule hästi lähedal". Lasin silmade eest läbi kõik tuttavad ja tuttavate tuttavad, kes olid valitsuses ja riigikogus, et Kernu vald ikkagi ära teha. Kohtasin oma üli-kooliaegset õpetajat akadeemik Loit

1996. aastal valitud volikogu 1999. aasta kevadel

13. oktoobril 1994 kinnitati Nissi valla vapi ja lipu kirjeldus (kavandite autor oli Annika Kenppi), Riigikantselei kooskõlastust saadi 21. novembril 1994. a.

09.02.1995 oli päevakorras Munalaskme Algekooli küsimus.

„T. Ehrpais informeeris volikogu liikmeid vallavalitsuse humanitaarõuniku poolt korraldatud Munalaskme elanike küsitluse tulemustest, millest selgub, et kooli taasavamist vajalikuks ega võimalikuks kohalik elanikkond ei pea.“

Küsitluse tulemuste alusel ot-

sustati Munalaskme Algekooli sulgeda alates 01.09.1995. a.

Munitsipaalomandisse otsustati võtta valla raamatukogud.

11.05.1995 otsustas volikogu kehtestada Nissi vallas isikumaks. Määrus jõustus 1. juulil 1995 ja maksu määraks oli 50 krooni kalendriaastas. Nissi vald oli esimene, kes kohalike maksude seadusest tulenevat võimalust isikumaksu kehtestamiseks kasutas, ning jäi ka ainukeseks.

Paraku läks nii, et maksu kogumise kulu osutus tulust suure-

maks ning määrus tunnistati kehtetuks alates 1. jaanuarist 1997. a.

08.06.1995 oli päevakorras arutelu Turba valla moodustamise võimalikkusest. Pikalt ja põhjalikult käsitleti seda teemat ka 7. septembril 1995. a. Õiguslik alus Turba valla moodustamiseks siiski puudus ja hiljem küsimus enam päevakorda ei kerkinud.

20. oktoobril 1996. aastal valiti Nissi Vallavolikogu III koosseis:

- Rain Ajaots
- Ene Arro
- Väino Heinsaar

- Toivo Jõulu
- Vaike Karbus
- Peedo Kessel
- Selma Leetmaa
- Ene-Tiiu Mangusson

• Andres Pajula, volikogu esimees

- Väino Parts
- Ants Pootsmaa
- Rein Säälik
- Allan Tamm, volikogu aseesimees
- Maie Vaher
- Evi Vendla

Uue koosseisu esimesel istungil

31.10.1996 valiti volikogu esimeheks 9 poolthäälega Andres Pajula, vastaskandidaat Allan Tamm kogus 6 häält. Samal istungil valiti Jüri Legonkov ka järgnevat kolmeks aastaks vallavanemaks.

Väljavõte Jüri Legonkovi valimisprogrammist 1996–1999:

„Nägemus „Nissi vald – 2000“

Kohapeal on arenenud tugevad ettevõtted, kes tagavad kõikidele meeldiva ja tasuva töö, ei ole tööpuudust.

Asulad on hästi korrastatud, majad remonditud ja nägusad, kommunaalkulud on viidud võimaliku miinimumini.

Kogu maale on välja kujunenud peremehed, talud on tugevad ja

Euroopas konkurentsi-võimelised.

Valla teed on asfalteeritud, avaraad ja siledad.

Transpordiprobleemid puuduvad.

Vallaasutused on remonditud, välja on ehitatud vajalikud sotsiaal- ja spordiobjektid, koolid on tugevad ja prestiižikad, lapsed tahavad neis õppida.“

16.12.1996 kinnitati 3-liikmeline vallavalitsus: vallavanem Jüri Legonkov, vallasekretär Mare Rabi, abivallavanem Raigo Piilberg.

Samal istungil kaotati ka 11. mail 1995 kehtestatud Nissi valla isikumaks.

See volikogu koosseis pani aluse

Reintami Metsanurga küla Mälivere talu peremeest. Tema tundis hästi tollast riigisekretäri Ülo Kaevatsit. Pärast nende omavahelist vestlust, kus minu õpetaja Loit Reintam selgitas Kernu valla tähtsust Eestimaal, paluti mul helistada riigisekretärile. Helistasin.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 11. augusti 1993 määrusele nr 253 moodustati Kernu vald.

1993. aasta 17. oktoobril toimusid kohaliku omavalitsuste volikogude valimised ja 1. novembril alustas Kernu vallavalitsus ja vallavolikogu rahva teenimist. Vähene vara ja rahakott sai vennalikult Nissiga jagatud. Meil pole kordagi tüli tekkinud raha ja varanduse pärast.

Taas on õige aeg tegijaid tänada. Arengukava, põhimäärust ja valla administratiivpiiri aitasid koostada Andres Pitk, Ivar Mängli, Melli Puht, Eva Puusta, Viktoria Karu, Peeter Araste, Ulvi Pirsko ja Marju Kamar. Andres Sikka oli ja on Kernu valla suur sõber, kes koostas uue Nissi valla arengukava. See oli lahutamise tingimuseks, et nii Nissil kui ka Kernul peavad olema eraldi arengukavad.

Samuti tänan Nissi Vallavolikogu koosseisu 21.05.1992-17.10.1993, kes aitas kaasa Kernu valla taassünnile: Tiiu Aro, Krista Assi, Toomas Ehrpais, Tõnu Ermas, Viktor Johanson, Jaan Kruusel, Ivar Mängli, Leili Orumäe, Ants Pootsmaa, Andres Sikka, Oole Sulepi, Jaan Urgas, Andres Vinni. Toomas Ehrpais ja Ants Pootsmaa on tänaseks manalamehed, aga nad olid suured Kernu sõbrad. Lahkunud teispoosusesse on ka Kernu valla mehed Loit Reintam ja Peeter Araste.

Nüüd on palju aastaid möödas. Kernul on hästi läinud. Nissil on hästi läinud. Me oleme eraldi suutnud rohkem kui koos. Vallavanemad tulevad ja lähevad - Kernu vald ja rahvas jääb. Suur Tänu Teile Nissi.

On jälle muutuste aeg. Nagu alati. Pole kuhugi kiiret, sest aastaegased on ikka neli.

Kevad, suvi, sügis ja talv. ■

Jüri Legonkov
vallavanem aastatel 1993-1999

Uute valimiste ajaks, 1993. a. sügisel, oli vald saanud vaevalt 1,5aastaseks. Lugupidamise ja austusega meenutan neid pühendunud töötajaid, kellega mul oli au jätkata valla arendamist: vallasekretär Mare Rabi, sotsiaalinspektor Merike Kiisel, pearaamatupidaja Armilde Ojasild, raamatupidaja-kassapidaja Aino Tohver, raamatupidaja Helga Aasoja, passiametnik Virve-Malle Nork, jurist Andres Pitk, maakorraldajad Raivo Tammert, Ivo Lillemäe ja Heiki Pajur.

Omavalitsused olid pandud keerulisse olukorda – puudus oskus, kogemus ja vastav personal. Kõike tuli õppida n.ö „käigu pealt“. Nii oli see ka Nissi vallas.

KOKS-is on kirja pandud peamised ülesanded, millega tuleb tegeleda: 1) korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühis-transporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu; 2) korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses.

Alustasime koolitusprogrammiga, et tõsta oma töötajate professionaalsust ja pädevust. Nüüdseks on enamus töötajatest pädevustunnistusega oma ala spetsialistid. Personalitöö korraldamise ja ametijuhendite koostamise tulemusena muutus töötajate tegevus ja vastutusala selgepiiriliseks. Ametijuhendid said oma ala spetsialistilt professor Heino Levaldilt kiitva hinnangu.

Mahukate ülesannete lahendamiseks tuli kaasata uusi hakkajaid inimesi. Asusid tööle abivallavanem Raigo Piilberg, majandusnõunik

Heikki Känd, humanitaarnõunik Kaie Saar, maanõunik Valev Laiksoo (lühikest aega enne oli Johannes Laanemets), jurist Hardi Reiter ja asjaajaja Kaja-Piret Tuulik. Töötajate lahkumise ja vallavalitsuse struktuurimuutuste käigus olid sel perioodil veel ametnikena tööol (ja paljud on veel praegugi) Kalju Kallaste, Piret Kangur, Pille Lääts, Karin Koppel, Kristi Sepp, Väino Parts, Ene Arro, Tiia Jürgestein, Inge Pitk ning töötajatena Mati Rabi, Ene-Rosilda Korm, Margit Varato, Mare Baumer, Endel Baumer.

Oma panuse valla arengusse on andnud ka asutuste juhid: koolide direktorid Andres Pajula, Annely Ajaots, Viktor Juhanson, Vilve Mill ja Lea Miller; lasteaedade juhatajad Maie Joaveski, Ann Lall, Tiina Rannakivi, Kaisa Kõnsa; raamatukogude juhatajad Aita Orav, Maie Sepp, Tiina-Reet Koppelmaa; pensionaadi juhatajad Selma Leetmaa, Eda Tunnel; kultuurimajade juhatajad Sirje Vinni, Anne Kuusk, Merike Koidumets, Elve Lukas, Ain Karutoom, Evi Vendla.

Kõik valla töötajad ja elanikud võivad jutustada valla arengust omi lugusid, kuid siinkohal tahan peatuda vallavalitsuse olulisematel tegevustel ja saavutustel.

Seni puudus Nissi vallas oma sümbolika, st vapp ja lipp. Kuulutasime välja konkursi, võidutööd said esitatud heraldikakomisjonile ja nüüd ongi Nissi vallas oma omaseks saanud oma vapp ja lipp.

Esmaseks suuremaks ja keerulisemaks ülesandeks oli kommunaalküsimuste lahendamine ning korterite erastamise käivitamine ja korteriühistute moodustamine. Kommunalaasutuste reorganiseermise käigus (kus lahutati elamu- ja majandusvee- ja soojamajandusest) tekkisid valla

omandis olevad äriettevõtted AS Nissi Soojus (juhitud Kalev Öun, Jaan Teder) ja OÜ Nissi Elamud (juhitud Liivi Pajuväli, Vladimir Klemm).

Käivitunud oli ka põllumajandus-, omandi- ja maareform, mis lõi inimestevahelised suhted lõplikult sassi. See tõi kaasa mitmeid tuliseid rahvakoosolekuid. Otsustav sõna tuli siin öelda ka omavalitsusel. Öoneks juristide kaasabil asi suurte kohtuprotsessidena ei jõudnud.

Panganduse ja IT arenguga tuli üle minna sularahata arveldamisele, st töötasu ei makstud enam sularahas (mis iseenesest kandis endas väga suurt turvariski, sest pangast tuli suur summa sularaha välja tuua). Kuigi tolaeagne panganduse ja finantsmajanduse ebaseabiilsus tõi palju segadust valla ellu (mäletame veel Maapanga ja Keila Panga kadumist), on nüüdseks panga- ja muud kaardid saanud iga inimese elu lahutamatuks osaks. Nissi vallas tuli finantsiliselt raske aeg, kui Keila Panga pankrotiga jäid valla rahad kinni ja tekkis olukord, et vald on sellega lükatud pankrotti.

Elanikkonna kaasamiseks valla valupunktide lahendamiseks muutusid regulaarseks vallavalitsuse töötajate koostamiskõosolekud piirkonna elanikega, infotehnoloogia arenguga avati valla kodulehel elanikele võimalus välja öelda oma arvamus. Kuna vallas on kaks alevikut – Turba ja Riisipere, mis on nn. „tõmbekeskused“, siis Turba piirkonna aktiivsematel elanikel tekkis kartus, et neid jäetakse „ääremaa“ seisusesse. Asi jõudis niikaugele, et hakati taotlema Turba valla moodustamist. Tänu tollase volikogu

esimehe Jaan Kruuseli diplomaatilisete selgituste asi siiski teoks ei saanud. Ei läinudki palju aega mööda, kui regionaalminister algatas valdade liitmise vajaduse küsimuse lahendamise.

Elavnes koostöö põhjamaade sõprusvaldadega Soomes, Rootsis, Norras ja Taanis. Seda tänu abivallavanema Raigo Piilbergi heale suhtlemise- ja keeleoskusele. Norra sõprusvalla toetusel tekkis puhkpilliorkester, millest on saanud arvestatav muusikakollektiiv. Arenes sõprusvaldadevaheline kultuuritegevus ja isetegevusgruppide omavaheline läbikäimine, toimusid vastastikused visiitid. Kultuuritegevuse toetamiseks ja edendamiseks viisime sisse valla kultuuripreemia.

Sõprusvaldade teadmistele tuginedes valmis Nissi valla teede klassifikaator. Riisipere-Haapsalu raudteetranspordi kadumisega tuli hakata lahendama valla sisetranspordi küsimust. Oluliselt pidasime ka tänavavalgustuse taastamist ja arendamist, vallateede ja „suutsude“ kaardistamist, et alustada sihipäraselt teede suvist ja talvist hooldust.

Eelarve kasvuga tekkis vallas võimalus investeerida ka oma kinnisvarasse. Viidi läbi mitmed mahukad renoveerimis- ja remonttööd – uus vallamaja koos Riisipere Rammakukogu ja Riisipere Kultuurimajaga, Turba Keskkool, Turba Kultuurimaja, Riisipere Lasteaed, Munalaskme Pensionaat, Ellamaa Kultuurimaja, Nissi Põhikool, Riisipere biopuhasti, Nissi katlamaja.

Kuna vallas on palju allasutusi, kellele tegevusest sõltub paljuski piirkonna heaolu, siis pidasime vajalikuks aktiivsemalt kaasata allasutusi valla juhtimisse. Toimusid regulaarsed arutelud. Esmaseks sihiks oli tasakaalustatud vallaelarve koostamine ja selle täitmine. Tulemuseks oli eelarve kõigile arusaadav ja läbi nähtav.

Kõgele sellele tagasi vaadates võin öelda – segane aeg nõudis tugevaid ja pühendunud inimesi, meie meeskond sai oma ülesannetega hästi hakkama. ■

Vallavalitsus 1999. aasta

enam ei rakendatud.

12.02.1998 kinnitas volikogu Nissi valla arengukava aastateks 1998–2000. Juba siis märgiti, et probleemiks on õpilaste vähesus Turba Keskkooli gümnaasiumi osas. Eesmärgiks seati suurendada õpilaste arvu, kes omandatud haridusega oleksid konkurentsivõimelised edasiõppimisel.

10.09.1998 otsustas volikogu esitada taotluse ajaloolise asutusüksuse – Aude küla – ennistamiseks. Aude küla ennistati alates 1. jaanuarist 1999. a.

12.11.1998 otsustas volikogu muuta vallavalitsuse 7-liikmeliseks: vallavalitsuse liikmeteks kinnitati täiendavalt majandusnõunik Kalju Kallaste, pearaamatupidaja kt Karin Koppel, maanõunik Valev Laiksoo ja humanitaarnõunik Kaie Saar.

10.12.1998 tegi volikogu otsuse müüa Riisipere mõisa peahoone 250 000 krooni eest, ostjatel oli

Esimehe „poliitiline“ vallavalitsus 2002. aasta kevadel

kohustus kolme aasta jooksul remontida, vajadusel välja vahetada hoone katus, välisüksed ja aknad. Kohustise mittenõuetekohase täitmise eest oli ette nähtud leppetrahv summas 750 000 krooni. See nõue realiseeriti 2006. aasta alguses.

25.03.1999 avaldas volikogu umbusaldust vallavanem Jüri Legonkovile ja vabastas ta teenistusest.

08.04.1999 valiti Nissi vallavanemaks senine abivallavanem Raigo Piilberg.

17. oktoobril 1999 valiti Nissi Vallavolikogu IV koosseis:

- Jaanus Ajaots
- Toomas Ehrpais, alates 13.08.2002 tema asemel asendusliige Juta Teras
- Väino Heinsaar
- Vaido Holm (volikogu aseesimees)
- Viktor Juhanson
- Peedo Kessel, alates 30.11.1999 tema asemel asendusliige Toivo Jõulu
- Anne Kuusk
- Heiki Pajur, alates 03.04.2002 tema asemel asendusliige Väino Parts
- Tiina Rannakivi
- Dea Rüüberg

27.10.2005 volikogu 6. koosseisu esimene istung

traditsioonile, et volikogu liikmed tutvuvad kõigi vallaasutustega kohapeal. Esimene ringsõit toimuski 7. jaanuaril 1997. a.

Kultuurielu väärtustamiseks ja selle edendajate tunnustamiseks asutati 08.05.1997 Nissi valla kultuuripreemia.

08.05.1997 otsustati kultuuri- ja sporditöö paremaks korraldamiseks Nissi vallas algatada

Riisipere, Turba ja Ellamaa kultuurimajade baasil Nissi Valla Kultuurikeskuse moodustamine alates 01.01.1998. a. See otsus tulemuseni ei jõudnud.

03.07.1997 püüti lahendada Riisipere mõisa olukorda – võeti vastu otsus mõisa peahoone koormamiseks kasutusvaldusega. Tehinguni siiski ei jõutud.

13.11.1997 võeti vastu otsus lõpe-

tada alates 01.01.1998 Ellamaa Kultuurimaja tegevus. Kultuurimaja hoone ja vara anti tasuta kasutamiseks MTÜ-le Ellamaa Külaarenduskeskus.

15.01.1998. Andres Pajula analüüsis volikogu 1997. aasta tööd ning esitas 1998. aasta peaesmärgid ja tööplaani. Jüri Legonkov esitas sama ka vallavalitsuse tegevuse kohta. Kahjuks seda praktikat järgnevatel aastatel

Nissi vallavolikogu ja vallavalitsuse koostööst

Andres Pajula

Olin vallavolikogu liige alates 1993. aastast ning aastatel 1996–1999 volikogu esimees. Esimene mälestus ja kogemus volikogu tööst oli ja on siiani selline, nagu oleks olnud tegemist tuletõrjemeeskonnaga, kes pidevalt püüab mingeid tulekoldeid likvideerida. Ütlesin mingi aja möödudes ka volikogu istungil, et mida me teeme – meil puudub ju oma tegevuses absoluutselt igasugune plaan ja mõte. Toimus suhteliselt ebakorrapärane tegevus, samas peeti väga tihedaid ja kohati tuliseid arutelusid paljudes küsimustes. Jõujooned erinevate seisukohtade osas olid eelkõige piirkonnapõhised või siis isikutevahelised. Peateema oli muidugi Saida sovhoosi põllumajandusreform. Kohati väga näotud verbaalsed kaalused selle ümber, kes erastamise käigus parema vara sai ning kohati väga isiklikud rünnakud ja solvamised. See oli väga inetu ega vääri rohkem meenutamist.

Minu jaoks oli see selgelt õppimise aeg. Olin volikogu majanduskomisjoni esimees ja põhiliseks mureks oli, kuidas korruselamud talvel kütetud ja arved tasutud saaks. Olukord oli keeruline, rahva usaldus katlamaja juhtkonnast vastu oli kadunud, sest hinnad tõusid ja ülevaade, kuhu raha läheb, puudus. Tagantjärele mõeldes ei oleks see pidanud olema mitte volikogu töö, vaid vallavalitsuse rida, kuid toona sellist selget tööjaotust polnud ning oli suur soov ja tahtmine midagi paremaks muuta ning ära teha, kuid nii nagu ma ütlesin, oli see õppimise aeg.

1996. a sai minust volikogu esimees. Vallavanemaks valiti teiseks ametiajaks jälle

Jüri Legonkov, kes oli väga tugev ja võimekas juht. Ma arvan, et meil oli suurepärase koostöö nii vallavalitsusega kui ka volikogus. Polnud ei poliitilist ega isikute vahelist kemplemist, vaid sisukad ja tulevikku vaatavad arutelud. Siis sai alustatud ka valla arengukava lähteülesande koostamisega. Toonane abivallavanem Raigo Piilberg hakkas seda vedama. Samuti meenub mulle arengukavaga seoses hea koostöö ja viljakad arutelud Peedo Kesseliga, kes oli väga tasakaalukas ja arukas volikogu liige. Peedo sai vast kõige enam aru, miks arengukava valla üldse vajalik on ning tal oli enim uusi mõtteid, samas ka arukaid „ebameeldivaid“ küsimusi asjadest, millest ta aru ei saanud või mis segasena tundusid.

Sel perioodil muutus volikogu töö sisukamaks ja plaanipäraseks, polnud enam päästekomandolikkut tegutsemist. Paljud arutelud toimusid komisjonides, kuhu oli kaasatud enam inimesi kui ainult volikogu liikmed ning volikogu istungitel toimus sisuliselt siiski ettevalmistatud materjalide heakskiitmine. Samuti sai toona ellu kutsutud volikogu eestseisuse traditsioon, kes enne volikogu istungit kõik materjalid läbi vaatas ja arutas, kas kõik on nii ette valmistatud, et on valmis volikogule esitamiseks. Ma arvan, et meie koostöö volikogus ja ka vallavalitsusega oli tulemuslik.

Minu edaspidises elus ja karjääris on kindlasti see kogemus, mis ma olen saanud Nissi vallavolikogus ja Nissi koolis, määrava tähtsusega. Suur tänu kogu Nissi kooli perele, vallavolinikele ja vallavalitsuse meeskonnale nende väärt kogemuste ning toetava meeskonna eest. ■

Nissi vald sajandivahetusel volikogu esimehe pilgu läbi

Juhan Särgava, volikogu esimees 1999–2009

Minu saabumine Nissi valda sündis 1986. aastal vana aja käitumismalli kohaselt. Mind nimetati majandijuhiks „ääremaale“ põllumajandust värskendama. Enne nõustumist pärisin, et kas ikka lasteaed ja keskkool on, sest mul endal olid lapsed mitmes vanuses. Muusikakooli ja spordihoonet, nii nagu Kosel, kus ma ennist valuga otsustasime sellega leppida, kuigi tütar oli juba aastakese viiulit õppinud. Tasahilju unistasime sellestki, et ehk Turbasegi tuleb kunagi muusikakool ja spordihoone.

Kohapealne rahvas oli töökas ja taibukas, nõnda, et paari aasta pärast koguniski üleliidulise autasu saime tootmisnäitajate tõusu eest. Kui olin sellesse maakohta juba sisse elanud ja seda paika oma koduks pidama hakanud, kriipis hingel küsimus, et mille poolest meie rahvas teistest kehvem on, et spordivõimalused nõnda kasinad. Kohe, kui Vello Enniste, tänane AS Seve omanik, asus majandi ehitusdirektoriks, oli otsus kindel, et Turba kool vajab ja väärrib spordihoonet. Järgneski projekt, vundament, nurgakivi panek – kõik nii, nagu ikka.

Eesti iseseisvus, põllumajandusreform lõpetas sovhoosi, moodustati eraomandil baseeruvad ettevõtted. Vajadus uue spordihoone järele aga jäi! Jäi ka tõdemus, et lisaks ettevõtetele määrab elukoha väärtuse ümbritseva miljöö üldine tase. Sellesse kuuluvad lahutamatu haridusasutused, kaubandus, post, arstiabi, apteek, kultuur, isetegevus. Oma eraettevõtte ja piimatööstuse käivitamisega oli

endal hulk vaeva. Kui aga Saidafarmi vähekene vedama saime, tekkis kohe kirg asuda ka lähemat ümbrust mõnusamaks muutma.

Nissi vald oli juba loodud, kui mina „kohale jõudsin“, st kui minust sai Nissi valla volikogu esimees. Üksi ei tee miskit. Siingi tuli abiks ja toeks suur hulk ideede toetajaid, mõttekaaslasi nii valijate kui ka volikogu liikmete näol, kellega koos õnnestus laias laastus ehitada Turba Gümnaasiumi spordihoone ja Nissi Põhikooli uus hoone, visualiseerida lasteaedade edasine areng ja palju muud.

Aasta oli siis 1998. Esmane ülesanne oligi vastu võtta Harjumaa Omavalitsuste Liidu (HOL) täiskogu, sedakorda Turba Gümnaasiumis. Sellel täiskogul saigi ühe teemana tõstatatud spordihoone vajadus. Äsja valituks saanuna oli hasart ülikõrge.

HOL tundus olema kõige kõrgemana, kust kaudu haridushooneid koheselt lahenduse leiavad. Kerge jahtumine tekkis alles siis, kui selgus, et meie ei ole kaugele ainekuse selle pisku ümber, mida seadusandja tol korral riiklike investeringuprojektide kujul regionaalsete arengute jaoks ette oli näinud.

Sai selgeks seegi, et ühises katlas oli muresid rohkem kui rõõme. See kajastus eelkõige lootuses, et ühiselt asja ajades tunduvad ilmvõimad asjadki võimalikena. Oli ju koos poolsada elukogenud vallajuhti, kelle kogemused olid hindamatud. Samas hea arsenal meetmeid riigi ja poliitikutega värskemal

kombel kaubelda kohalike vajaduste tarbeks.

Millest koosneb Harjumaa ja Nissi vald ühiskondlikus tähenduses? Pealinna reservaat, regioon, eeslinn? Ei ja jaa, kübeke seda kui teist. Eelkõige aga inimesed kohalikes kogukondades. Töökad, andekad, toimekad, loominguks, kunsti- ja spordilimbused kübetki mitte vähem kui pealinlased ja kõik teised, kes vajavad väarikat elukeskkonda. Nad ootavad valla, et elukorraldus laabuks ilma pideva sekkumise ja mürgeldamiseta. Lapsed saaksid kooli, lasteaeda, huvitegevustesse. Arstiabi, kauplus, post, kultuuriteenused oleks käepärast.

Seda kõike on vaja ka väarikalt näitlikustada, esitleda. Teisel juhul „ei ole Sind olemaski!“ Näitlikustamisest alustasimegi. Kutsusime külla Riigikogu liikmeid, ministreid, Eiki Nestori, Ivari Padari, Mailis Repsi, Mart Opmanni, Ester Tuiksoo, Aivar Sõerdi, Villu Reiljani, Jaan Öunapuu, Eesti Vabariigi Presidendi Arnold Rüütli. Oskust mööda löime kaasa poliitikas, valdavalt Eestimaa Rahvaliidu loosungil all. Esitlustest oli abi, tasahilju avanesid need ja teised kanalid, mille kaudu õnnestus finantseerida lisaks ehitistele Turba Gümnaasiumi fassaadi, aknaid, Riisipere kultuurimaja saali taasloomist, tolmuvabu teekatteid.

Ei ole palju uut siin ilmapäikesel all! Vanast tuli võtta parim ja kohandada uuema aja järele. Tähelepanu alla tuleb seada kodanik, elanik, oskaja, nende kogum. Alles siis

on rõõmu ja rahulolu võimalik luua. Märkimisväärne spordi- ja kultuurimpulss kaasnes kapitaalehitustele. Au töid meie korvpallipoiste ja Turba Gümnaasiumi tütarlastekoori võidud rahvusvahelisel tasemel, Nissi Trollidest ja teistest edulugudest rääkimata.

Kõigis neis arengutes on meie valda toetanud mitmed isikud. Minu jaoks algas ajaarvamine Orm Valtsoni maavalitsemisega. Õhuloss olnuks Turba Gümnaasiumi spordihoone rajamine ja Nissi Põhikooli uue hoone ehitamine ilma tolleaegse maavanema Orm Valtsoni ja tolleaegse maakonna haridusjuhi Enn Kasemaa kogemuste ja toetuseta. Tänu Jaan Margi maatarvusele õnnestus meil Nissi vallas maareform ilma suuremate probleemideta.

Järgneva maavanema, Värner Lootsmanni tõukel hajus risk, et Turba Gümnaasiumi õpilased õpiksid tänasel päeval kinnastes, sest tema toetusel said vahetatud kooli aknad, soojustatud fassaad.

Iseenda ja mõttekaaslaste initsiatiiv peab olema pidevalt vaimutoiduga täidetud, siis asjad liiguvad. Poliitikas on ikka nii, et pidevalt oodatakse värskeid teeneid, muidu vanad luituvad ega anna enam piisaval määral häält. Passiivsema hoiaku korral sündmustik vaid libiseb endast mööda ja tuleb aina leppida kõigeaga, mis sünnib.

Mulle meeldib üks vana lause: Harju keskmine on vabariigi parim! Siis jääb alati lootust, et Nissi valdkil on vabariigi parimate hulgas! ■

2009. aasta üldlaulu- ja tantsupeol osales rekordarv Nissi valla rahvakultuuri kollektiive

- Urmas Sepp
- Juhan Särgava (volikogu esimees)
- Eda Tunnel
- Evi Vendla
- Albert Vinni

27.10.1999 valiti volikogu esimeheks 9 poolthäälega Juhan Särgava, vastaskandidaat Toomas Ehrpasis sai 6 poolthäält.

25.11.1999 valiti vallavanemaks, kandidaate oli 7. Vallavanem jäi aga valimata, kuna vajalikku

häälteenamust – 8 poolthäält – ei kogunud ükski kandidaat.

Vallavanema valimiseks kutsuti kokku uus istung ja 30.11.1999 valiti 8 poolthäälega vallavanemaks Peedo Kessel.

25.11.1999 alustati läbirääkimisi pankadega sularahaautomaadi paigutamiseks valda. Idee realiseeris 2006. aasta sügisel.

19.12.1999 moodustati Nissi vallas esmakordselt nn poliitiline vallavalitsus (ametnike enam

ei kaasatud): kolmeliikmelisse valitsusse kuulusid peale vallavanema veel Margus Koppel (alates 08.11.2001 tema asemel Marje Suharov) ja Riho Kivisild.

09.03.2000 tegi volikogu otsuse lõpetada alates 15.07.2000 Lehetu Lasteaia tegevus. Samal istungil pidas volikogu vajalikuks uue vallaasutuse – Lehetu Päevakeskuse – moodustamist ning tegi kultuuri- ja spordikomisjonile ülesandeks uue asutuse põhimääruse väljatöötamise.

30.05.2004 Turba spordihoone avamine

Päevakeskuse asutamine oli taas päevakorras 08.06.2000 istungil, päevakeskuse asutamise poolt hääletas 5 ja vastu 7 volikogu liiget.

13.04.2000 tehti vallavalitsusele ülesandeks kuulutada välja Turba Gümnaasiumi spordihoone projekteerimise riigihange.

2001. aasta augustis oli päevakorras haldusterritoriaalse korralduse muutmise. Vallavolikogu Vabariigi Valitsuse ettepanekut, mille kohaselt oleks ühendatud Nissi ja Kernu vallad, ei toetanud.

13.06.2002 võttis volikogu vastu määruse „Õpilastoetuse maksimise kord“. Selle toreda

algatuse aluseks oli Randabergi kommunilt saadud annetus – aastal 2002 makstigi õpilastoetust üksnes annetatud vahenditest.

20. oktoobril 2002 valiti Nissi Vallavolikogu V koosseis:

- Jaanus Ajaots
- Ene Arro
- Taavi Ehrpasis
- Väino Heinsaar
- Vaido Holm
- Viktor Juhanson

• Peedo Kessel, alates 11.12.2002 tema asemel asendusliige Joel Joa

• Jüri Legonkov, alates 21.01.2004 tema asemel asendusliige Ergo Paimla

• Raigo Piilberg

• Urmas Sepp, alates 06.07.2005 tema asemel asendusliige Selma Leetmaa

• Marje Suharov

• Juhan Särgava (volikogu esimees)

• Jaanus Teder

• Evi Vendla (volikogu aseesimees)

• Albert Vinni

29.10.2002 valiti 12 poolthäälega taas volikogu esimeheks Juhan Särgava.

03.12.2002 valiti vallavanemaks Peedo Kessel. Vallavalitsuse liikmeteks kinnitati 16.01.2003 Tanel Mangusson ja Piret Nurmse.

Täname hea koostöö eest:

MTÜ Muusikaselts Nissi Trollid

MTÜ Nissi Valla Invaühing

MTÜ Nissi Valla Pensionäride Ühendus

MTÜ Nissi Naiselts

MTÜ Mängumuru

Annelly Ajaots

Tulin Nissi valda 1992. aastal, kui asusin Nissi kooli õpetajaks. 1997. aastast olen Nissi kooli direktor, 2005. aastast volikogu liige ning 2009. aastast volikogu esimees.

Keskendun oma kirjutises Nissi uue kooli maja ehitusele.

Nissi kooli ajalugu ulatub juba eelmise sajandi esimesse poole. Selle algusajaks võib lugeda 2. oktoobrit 1917. aastal, kui alustati Nissi Haridusseltsi Koolis õppetööga. Kõrgema Rahvakooli põhikiri kinnitati 22. jaanuaril 1918. a. Algukses töötas kool Nissis asuvas 1902. a ehitatud Karskusseltsi majas ja seda peeti üleval seltsi tegevusega. Esialgu tekkis kool 4-klassilise, hiljem 6-klassilise. Kool töötas kahes majas: seltsimajas ja kirikumõisa hoovi peal olevas leerimajas.

Kolmekümnendatel aastatel tõuseb esile teravalt uue koolimaja ehitamise küsimus, kuna ruumid ei vasta kooli nõuetele, valgustus on puudulik ja klassisid on läbikäidavad.

Uut koolimaja hakati ehitama 1932. aastal ja see valmis 1933. aastal, alustades samal aastal ka tööd uutes ruumides. See on praegune „vana koolimaja“, kus on oma kooliteed käinud kõik praegused Nissi kooli vilistlased. See hoone teenis meid 73 aastat ja kujundas Nissi kooli vaimu ning õpetas kitsastes oludes ühte hoidma ja sõbraliku perena tegutsema.

Aja möödudes aga nõuded kasvavad ja vajadused muutuvad. Õpilaste arv aina suurenes, sellega koos kasvab ka ruumipuudus, suur vajadus tekkis ka paremate õpikabinettide

ja muude ruumide järele. Uue koolimajani loodeti jõuda juba 1980-ndatel aastatel. Vanemad õpetajad mäletavad, kuidas tolleaegne legendaarne kooli direktor Luule Org jalgatas uue maja jaoks planeeritud territooriumil ja rääkis entusiastlikult, kuidas kõik uus välja hakkab nägema. Aastate jooksul koostati tõepoolest eskiisprojekte ja toimusid uue hoone mahamärkimised, kord asetati isegi makett kõigile imetlemiseks lauale, paraku aga kaugemale sellest 80- ja 90-ndatel ei jõutud. Vahepeal võttis nii mõneski hinges maad juba lootusetus ja kahtlus, kas midagi üldse veel juhtubki...

Koolimaja ehitamise teema tõusis taas esile ühe õnnetu sündmuse tõttu. Nimelt 2003. a toimus koolis väike tulekahju. Õnneks ei saanud selles õnnetuses keegi kannatada, kuid vallajuhid mõistsid nüüd väga selgelt, et uue koolimaja ehitust ei saa enam edasi lükata. Ettekirjutusi olid teinud ka Päästeamet ja Tervisekaitseamet. Ruumikitsikus oli selleks ajaks juba väga teravaks probleemiks kujunenud. Kool asus oma tegevusega kolmes asutuses: Riisipere Kultuurimaja spordisaalis käidi kehalise kasvatus tundides, Riisipere Lasteaia asus köök ja söögisaal, poiste tööõpetuse klass ning pikapäevärühma klass. Kool oli ju ehitatud 130 õpilasele, aga koolis oli ligi 200 ja vahepeal ka üle 200 õpilase. Rekordi püstitasime 217 õpilasega.

Ka ajastu soosis selle idee eluviimist. Seoses Euroopa Liitu astumisega olid avanenud uued võimalused. Võisime EL-i fondidest raha taotleda. Vallas oli äsja mitu suurt

projekti lõpule viidud ja aeg uute ettevõtmiste jaoks küps. Tõuke andis ka see, et samal ajal valmistati ette Harju maakonna koolivõrgu arengukava, mis valmis 2004. aastal. Selles arengukavas väljendati selgelt, et Nissi Põhikool on jätkusuutlik ning uue koolihoone ehitamine on vajalik.

Esimene eskiisprojekt valmis 2003. aasta kevadel. See koostati väga lühikese aja jooksul, kiirustamise tähe all ja paraku sellele ka Euroopa Liidu fondist, kuhu taotlus esitati, positiivset vastust ei tulnud. Tagantjärele võime öelda, et see tuli meile vaid kasuks. Sest üsna pea saime ka ise aru, et projekt ei vasta meie vajadustele. Kavandatud koolimaja oli liiga suur ja urbanistlik, sarnanes pigem büroohoonele ega vastanud valla reaalsetele võimalustele.

Otsustasime jätkata rahalikus tempos, vältida esimese projekti ajal tehtud vigu, kõik põhjalikult läbi mõelda ja oma visiooni väga selgelt arhitektile edastada. Uueks arhitektiks sai Maarja Nummert (Pikoprojekt OÜ). Koos arhitekti, tööühma ja humanitaarõnukuga külastasime kolme viimaste aastate jooksul valminud kooli: Nõva Põhikool (valminud 2002. aasta sügisel) ja Oru Põhikool (valminud 1997. a) Lääne maakonnas ning Nõmme kool Tallinnas. Nendel ringkäikudel kogusime ideid, kuulasime nõuandeid ja võtsime õppust teiste kogemustest. Kõige selle kaasaabil koostas arhitekt 2004. a oktoobri alguseks eskiisprojekti, mille alusel taotlesime vajalike finantse KOIT-kavast. Meie taotlus rahuldati 2005. aasta sügisel. Pärast eskiisprojekti valmimist algas ka põhi-

projekti koostamine, mis sai kaante vahele juba 2005. aasta augustiks.

Kaua oodatud päev jõudis kätte 3. jaanuaril 2006. aastal, kui esimene kopatäis mulda välja kaevati. See oli reaalne märk sellest, et koolimaja ehitus on alanud. Ehitajaks oli ettevõtte Harju Ehitus, kellega kujunes algusest peale väga hea koostöö.

Nurgakivi panek toimus 22. veebruaril 2006. a. Nurgakivi all on peidus silinder, kus on klasside nimekirjad, „Kooliekspressi“ eriväljaanne, koolimaja ehitust puudutav volikogu otsuse väljavõte, Harju maakonna lipp, vapp, Nissi valla meened, Päevaleht, rahatähed ja mündid. Seda ajaloolist sündmust tunnistasid ka kõik selleaegsed Nissi kooli õpilased, õpetajad ja paljud külalised. Rõõm oli suur.

Võib öelda, et ehitamise protsess oli ladus. Tööd tehti hästi ja kiiresti. Kui töö käigus oli vajalik mõni muudatus, siis ehitaja arvestas sellega ja oli väga koostööaldne.

Ehitusperioodil austas meid oma külaskäiguga ka tolleaegne Eesti Vabariigi president Arnold Rüütel koos oma abikaasa Ingrid Rüütliga. Ka president leidis, et uue koolimaja

ehitamine oli ainuõige otsus ja vallale väga vajalik.

Koolihoone valmis tähtaegselt 2006. aasta septembri lõpuks.

Tundus uskumatu, et lõpuks sai unistus tõeks. Aga seal ta seisib - kogu oma ilus ja värvikirevuses. Ehk oligi vaja nii kaua oodata, et just selline tulemus saavutada. Sellest majast vaimustusid kohe nii õpilased kui ka õpetajad ning kõik teised, kes seda oma silmaga vaatama tulid. Põhjust rõõmustamiseks oli lastel ja meil kõigil tõesti rohkesti: uues koolimajas on 2900 ruutmeetrit pinda, 216 õpilaskohta, lapsi ootasid senisest suuremad klassiruumid, päris oma aula ja võimla, kus aktiivselt sporti teha, lava, mis annab suurepärase esinemisvõimaluse, suured kodundus- ja tööõpetusklassid, kaasaegne sisustus, kooliraadioruum ja palju teisi häid võimalusi ning loomulikult palju avarust ja palju õhku!

Ühe õpilase muljeid vastvalminud koolimajast olid sellised: „Mulle meeldivad need värvid, nende sujuv üleminek kollaselt oranžile. Nii ilus koolimaja! Vanas koolimajas oli koolikellal tugev plärin, mida siin pole. Saal on nüüd nii mõnus ja suur. Enne pidid meie vanemad koolilipude ajal

WC-ukse juures seisma, et üldse midagi näha, kuna vana kooli saal oli nii väike. Toole ei pea enam tassima ega kartma, et sukkipüksid katki lähevad. Trepikäsi puu ka ei nagise ja pole hirmu, et see puruneb. Poisid ei tee enam vahetundide ajal ulakust. Nad hoiavad meie maja. See on kõige tähtsam.“

Õpilaste jaoks on ka oluline, et neil on suur garderoob ja koolitädi, kes neid hommikuti rõõmsalt tervitab.

See hoone ei meenuta neid halle ja kõledaid koolimaju, mida veel paar aastakümnet tagasi ehitati ja kus kõigil natuke ebamugav olla on. See maja on pärit justkui Bullerby külast, kus alati paistab päike, kõigil on hea tuju ning lapsepõlv kestab lõputult...

Soovime sellele armsale ja õdusale koolimajale pikka iga ja palju-palju õpilasi, kelle koolitee rikkamaks ja mõnusaamaks muuta.

Osakem hinnata seda, mis meil on ning näha eelkõige seda, mis hästi. Nissi kooli unistus on täitunud. Soovin, et ka edaspidised meie valla unistused täituvad.

Palju õnne meie vallale 20. sünnipäevaks! ■

22.06.2006 saab Nissi Põhikooli mudilaskoori toel paika uue koolimaja nurga-

27.10.2005 istungil valiti volikogu esimeheks 12 poolthäälega Juhan Särğava.

15.12.2005 valiti uueks vallavanemaks Heiki Pajur, vallavalituse liikmeteks kinnitati Annika Heinsaar, Piret Nurmse ja Uno Sassi.

12.01.2006 otsustati sulgeda foorum valla veebilehel.

Septembris 2007 otsustati tellida Riisipere Lasteaia hoone rekonstrueerimisprojekt.

15.05.2008 otsustati asutada uus vallaasutus – Nissi Valla Noortekeskus.

18. oktoobril 2009 valitud Nissi Vallavolikogu VII koosseis:

• Annelly Ajaots (volikogu esimees)

• Väino Heinsaar

• Viktor Juhanson, alates 20.11.2009 tema asemel asendusliige Heiki Pajur

• Kaido Katalsepp (volikogu aseesimees)

• Peedo Kessel, alates 06.11.2009 tema asemel asendusliige Ergo Paimla

• Anne Kuusk

• Priit Laanekivi

• Teet Lehtme

• Indrek Loit

• Lilian Saage, alates 20.11.2009 tema asemel asendusliige Kuldar Kutti

• Uno Sassi

• Juhan Särğava, alates 20.11.2009 tema asemel asendusliige Urmas Sepp

• Timo Tamm

• Jaanus Teder

• Evi Vendla

29.10.2009 valiti 14 poolthäälega volikogu esimeheks Annelly Ajaots.

05.11.2009 valiti Nissi vallavanemaks Peedo Kessel.

12.11.2009 kinnitati vallavalituse liikmeteks Joel Joa, Lilian Saage ja Taavi Ehrpais. ■

Kokkuvõtte tegi:

Mare Rabi

Nissi Küla RSN Täitevkomitee asjaajaja 04.03.1991–31.01.1992

Nissi Küla RSN Täitevkomitee sekretär 01.02.–20.05.1992

Nissi vallasekretär 21.05.1992 – ...

Maakaitsepäev Nissis 23.06.2004

09.10.2003 otsustati astuda Eesti Maomavalitsuste Liidu liikmeks.

14.10.2004 kuulati üle vaadet Harjumaa Koolivõrgu arengukavast aastateks 2004–2010.

„Enn Kirsman tegi kokkuvõtte MTÜ Koolitus- ja nõustamiskeskuselt HARED Harjumaa Omavalitsuste Liidu poolt tellitud tööst.

Arengukava eesmärgiks oli välja selgitada Harjumaa:

- jätkusuutlikud koolid;
- lasteaiakohtade nõudlus ja pakkumine;
- kooli- ja lasteaiahoonete teh-

noseisundid;

• koolide ja lasteaedade lähiaastate investeeringuvajadused.

Prognoosid on tehtud koostöös Harjumaa koolide ja omavalitsustega.

Nissi valla koolide osas tehti järgmised tähelepanekud:

Nissi Põhikool vajab uut hoonet, õpilaste arv küll väheneb lähiaastatel, kuid kool saab antud prognoosi kohaselt majandamisega hakkama ka uute rahastamisüsteemide kehtestamisel.

Turba Gümnaasiumil tekib eelolevatel aastatel mitte piisava õpilaste arvu tõttu probleeme

jätkusuutlikusega gümnaasiumi osas. Tuleb leida oma nišš või asuda arvestama põhikooliks kujunemise varianti. Hoone vajab remonti.

Enn Kirsman andis ülevaate ka põhikooli minimaalsetest vajadustest nii ruumi kui inventari osas ning maksumusest.

Tutvuti ka Nissi Põhikooli uue hoone eskiisprojekti. 13.10.2005 tegi volikogu otsuse rahastada uue koolihoone ehitamist 43 825 464 krooniga.

16. oktoobril 2005 valiti Nissi Vallavolikogu VI koosseis:

- Annelly Ajaots
- Taavi Ehrpais

• Väino Heinsaar (volikogu aseesimees)

• Vaido Holm, alates 08.11.2005 tema asemel asendusliige Joel Joa

• Viktor Juhanson

• Toivo Jõulu

• Peedo Kessel

• Anne Kuusk

• Tanel Mangusson

• Uno Sassi, alates 20.12.2005 tema asemel asendusliige Dea Rüüberg

• Urmas Sepp

• Juhan Särğava (volikogu esimees)

• Jaanus Teder

• Evi Vendla

• Albert Vinni

Raigo Piiberg
Nissi abivallavanem 1994–1999
Nissi vallavanem 1999

Kui mulle tehti ettepanek kirjutada artikkel meie valla suhetest Põhjamaade sõprusvalladega, siis olin raskuste ees. Praktiliselt on suhted kestnud enam kui 20 aastat ja selle aja jooksul on juhtunud nii mõndagi. Kuna kirjatüki maht on piiratud ja vanemad sündmused hakkavad ka juba ununema, siis panin kirja just suhete loomise algaastate sündmused kuni 1998. aastani kronoloogilises järjekorras.

Kontaktid sõprusvalladega algasid juba enne Eesti taasiseseisvumist.

1990. aastal külastas Nissi külanõukogu esimees Krista Paltser Soomet. Sellest küüskäigust kirjutati ühes Soome ajakirjas. Konnevesi valla mehed said seal Krista koordinaadid ja pakkusid välja sõprusuhete loomist Nissi külanõukoguga. Mais 1990 saabus 4-liikmeline Konnevesi delegatsioon Nissi. Lepiti kokku, et Nissi delegatsiooni vastukülaskäigu ajal Konnevesi valda sõlmitakse ka sõprusleping Konnevesi ja Nissi vahel.

Vastukülaskäik sai teoks 1991. aasta augustis. Vastuvõtt oli väga soe. Saime palju õnnitlusi Konnevesi elanikele, sest just meie sealoleku ajal tunnustas Venemaa Eesti iseseisvust. Meie delegatsiooni juhtis Peeter Mägi, kes ka allkirjastas sõpruslepingu Nissi külanõukogu poolt. Soomes olles selgus, et Konnevesi vallal on sõprussidemed kolme Skandinaavia vallaga, nimelt Strömstadi vallaga Rootsist, Randabergi vallaga Norrast ja Trehøje vallaga Taanist. Oli selge, et pikaajaline iseseisvusega Põhjamaa vallad võivad anda meile palju head nõu ja abi. Selleks tuli nendega kontaktid luua. Selle küüskäigu ajal sai kohtutud Konnevesi valla Põhjala ühingu liikmetega, kelle kaudu saime põgusa ülevaate Põhjala sõprusvalladest. Nende kaudu saime teada ka Põhjala ühingute esimeeste fakside numbrid. 1992. aasta jaanuaris sai kirjutatud Strömstadi, Randabergi ja Trehøje Põhjala ühingu esimeestele meie soovist teha nendega koostööd.

1992. aasta märtsis saabus vastus Randabergi vallasekretärielt Rolf Aarrelt. Ta teatas, et Randabergi vald on võtnud päevakavva arutada koostöö võimalust meiega ja et Randabergi vallavalitsus on saatnud kirjad ka Trehøje ja Strömstadi vallale ühise seisukoha vastuvõtmiseks.

1992. aastal juulis käis meie valla 5-liikmeline delegatsioon Konnevesi vallas. Sel ajal toimus nelja Põh-

jamaade sõprusvalla kokkutulek. Meie ja ühe Venemaa külanõukogu esindajad olime Konnevesi valla poolt sel ajal külla kutsutud. Kuigi olime selleks ajaks saavutanud head suhted Skandinaavia valladega, ei lubatud meid siiski selle kokkutuleku peauritusele – lõpuõhtule, kuna Nissit ei olnud veel vastu võetud sõprusvallade ringi. Meie koos Venemaa külalistega olime sel ajal kutsutud ühte baari pidulikule õhtusöögile. Igatahes oli meil seal ka väga tore olla.

Koostöö Konnevesi vallaga aga jätkus. Märtsis 1992 aastal käisid kolm naist meie vallast külas Soome naiseteühendusel Martad, mille organisatsioonid Konnevesi naised Saima Kekalainen ja Raija Immonen.

1992. aasta suvel läksid meie valla 8 koolilast Konnevesi taludesse elama ning töötama ning sügisest ka Suonenjoe Põllumajanduskooli üheks aastaks õppima.

Sama aasta augustis saime Trehøje ja Randabergi vallast teate, et nende volikogud on otsustanud võtta Nissi valla sõprusketti. Strömstadi vallast saabus samasisuline faks 1992. aasta novembris.

1992. aasta novembris oli mul võimalus olla 1 ööpäev Trehøje vallas ja kohtuda nii Põhjala ühingu kui ka valla esindajatega. Sai kinnitust fakt, et nad on huvitatud meiega koostööst ja aitaksid meid igati valla ülesehitamisel. Neil aga puudus info meie valla kohta. See kohtumine andis tõuke ka sellele, et kutsuda meie sõprusvallad Nissi.

1993. aasta veebruaris otsustas Nissi vallavalitsus kutsuda sõprusvallad juunikuus Nissi. Veebruaris sai välja saadetud ka kutsed sõprusvalladesse saata meile 4-5 isikut oma vallast. Eeltoona koostasime valda tutvustava 10-leheküljelise kogumiku ning saatsime selle sõprusvalladele. Einar Kraut tõlkis eestikeelse teksti soome keelde ja Konnevesi valla Põhjala Ühingu esimees Matti Manninen aitas tõlkida teksti soome keelele rootsi keelde.

1993. aasta aprilli lõpus käisid Suonenjoe Põllumajanduskooli lõpetamisel Konneveel lapsevanemad ja valla esindajad.

1993. aasta juunis võõrustas Nissi vald sõprusvallade 14 esindajat. Nad võtsid osa laste tantsu- ja laulupeost, tutvusid Tallinnaga ja käisid Varbola linnuses. Lõpupidu toimus Haibas. Strömstadi valda esindas vaid abielupaar Aime ja Arne Ohlson. Hiljem saime teada Aime käest, et miks just nemad saadeti siia. Aime on üks kolmest Strömstadis vallas elavast

liita sellele uue eelised.

Meeldejäävaks protsessiks oli esimene valla arengukava, mille koostamise ajal sai palju mõtteid analüüsitud ja eemalseisjana (Eesti Haldusjuhtimise Instituudi töötajana) koordineeritud. Osalejate hulk ja innustus oli suur ning tehtud töö sai märkimisväärne. Tol ajal läbi arutatud ja seatud sihid pidasid ajaproovile üllatavalt hästi vastu. Tuhmus üksnes kandev ideestik, mille alusel tuleb üksikuid samme planeerida, et terviklikku tulemuseni jõuda.

Oleks pidanud ilmselt põhjalikumalt lahti kirjutama arutlused, mis põhjusel üks või teine eesmärk sai seatud. Ja lisama rohkem põhjustajajärgseid seletusi. See on kahjuks tagantjärele tarkus. Järjepidevus ei säili enam suuliste pärimustena nagu regivärsi ajastul.

Neli aastat, mis minul võimaldati

eestlasest ja Arne oli bussijuht, kes oli käinud tööülesannete tõttu juba Eestis. Arvati, et küllap nad selle Nissi valla asukoha välja uurivad ja keelega ka hakkama saavad. Teistel valladel olid esindatud vallavalitsuse ja volikogu. Sel kokkutulekul sai kinnitust fakt, et Nissi vald on nüüd Põhjala sõprusvallade liige.

Üks asi, millega me ei osanud arvestada sõprussuhteid luues, oli hulganisti saabus humanitaarabi.

Algas see Konneveest antava abiga 1991. aastal ja Skandinaavia valladest hakkas abi saabuma alates 1993. aasta juunist, kui Randabergi delegatsioon võttis kaasa nende naiseltsi kingituse meie valla naistele. Sellele järgnesid saadetised laevade ja autodega kõigist Skandinaavia valladest, mis on jätkunud vähesel määral tänase päevani. Meie probleem oli selles, et saadetiste eest tuli tasuda vallal tollimaksu. Majanduslik olukord valla algusaastail oli aga kehv ja iga kroonil oli väärtus.

1993. aasta augustis kutsuti 2 esindajat Nissi vallast Strömstadi linna 325. aastapäeva pidustustele.

1994. aasta maikuus toimus Randabergi Põhjamaa vallade kokkutulek, kuhu meie delegatsioon oli siis esimest korda täieõigusliku liikmena ka kutsutud. Kuna üks eesmärkidest Põhjamaa vallade ketti liitmiseks oli võimaluste andmine meie valla elanikele kontaktide loomiseks sõprusvallade elanikega, siis palusime me Randabergi vallast luba tulla 30-liikmelise grupiga, nende tavalise 10-12 inimese asemel. Meile see luba ka lahkesti anti. Sõitsime suure bussiga ja kasutasime võimalust külastada vahepeatusena ka Strömstadi valda. Seal saime tutvavaks ka teise eestlasega Strömstadi vallast, Hans Tarjusega, kelle edaspidine abi meie vallarahvale on olnud väga suur.

Tänu Strömstadi valla ja eriti Hans Tarjuse initsiatiivile oli meie 12 vallaaastuste töötajal juba 1994. aasta oktoobris võimalus olla 10 päeva Strömstadi vallas ja tutvuda nende ametkondade tööga. Seal tutvusime ka kolmanda eestlasega Strömstadi, Ruth Johanssoniga.

1994. aasta sügisel tundis Randabergist Ivar Atle Fjordheim huvi, et kas meil on tahet luua puhkpilliorkest-

ter Nissis. Nende poolt oleks materiaalne abi pillide näol abi, kui meil leiduks vaid orkestrijuh. Selgus, et orkestrit sobiks juhtima meie vallas elav tuntud pillimees Tõnu Sal-Saller. Jaanuaris 1995 andis Tõnu oma jah-sõna ja sama aasta aprillis kogunes orkestri esimene koosseis. 28. veebruaril saabus esimene suur abisaadetis Norrast. On meeles, et lasti kogumaksumus oli 157 000 Norra krooni. Nn humanitaarabi hulgas olid ka juba esimesed pillid: neli kornetit ja kaks klarinetit. Selliseid abisaadetisi tuli Norrast sel aastal veel kaks korda.

1995. aasta mais käisid valla esindajad Konnevee päevadel.

Puhkpilliorkestri tegevus võttis kiirelt tuure üles. 1995. aasta juulis toimus juba esimene muusikalaager Nissi koolis, kus kohal oli ka Ivar Atle koos Randabergi 10 orkestrandiga.

1995. aasta augustis toimus tööseminar Turba kultuurimajas, kus esinesid Konnevee valla neli esindajat loengutega. Külalised tutvustasid oma valla töökorraldust.

1996. aasta märtsis külastas valda Trehøje delegatsioon ja pidas siin ka loenguid nende valla töökorraldusest. Samuti töid nad veoautotäie abi Munalaskme Hooldekodule.

1996. aasta aprillis külastas valda bussitais rahvast Strömstadi vallast. Kaasas olid ka ajakirjanikud.

1996. aasta maikuus sõprusvallade kokkutulekule Taani läks valla delegatsioon 35-liikmelisena.

1996. aasta juulis toimus orkestri muusikalaager juba koos norra pillimeestega. Norra pillimehed tutvustasid meile oma rahvustoit ja valmistasid suurt pannkooki – Lappet. Samal ajal Riisipere kultuurimajas toimunud noorsootöö seminaril tutvustasid norrakad meile ka nende noorsootöö tulemusi.

1996. aasta suvel käisid valla 12 pensionäri Konneveel.

1996. aasta septembris sai puhkpilliorkester omale nime „Nissi Trollid“.

Tulemas oli Nissi valla 5. aastapäev. Tekkis mõte tähistada seda väarikalt 21.–25. mail 1997. Sai nõu peetud Hans Tarjusega ning Hans pakkus välja idee kirjutada projekt, et saada raha Euroopa Liidust sõprusvalda-

de abistamise programmist. Tegime projekti, mis sisaldas teoreetilise seminari „Haldusjuhtimine Eesti- ja Põhjamaade vallades“ Eesti Haldusjuhtimise Instituudis, kus esinesid sõnavõttudega Nissi ja sõprusvallade esindajad, kahepäevase väljasõidu sõprusvallade esindajatele Lõuna-Eestisse, õõbimiskohaga Haanjas ning kogemuste vahetamise piduliku õhtu vallamajas. Projekti sai kaasatud ka Rõuge vald. Üritus õnnestus igati.

1997. aastal käis naiskoor Nelli maikuus Konnevee päevadel.

1997. aasta juulis toimus Nissi koolis muusikalaager 11 norra pillimehega.

1997. aasta augustis käis 40 valla pensionäri Randabergis, vahepeatusena Strömstadis. Esineti nii Strömstadis kui ka Randabergis. Paljudele väga meeldejääv üritus.

1997. aasta augustis käis Nissi valla 5-liikmeline delegatsioon Randabergi valla 75. sünnipäeval.

Mida öelda kokkuvõtteks?

Paljud valla elanikud on leidnud omale tuttavaid ja sõpru, kellega nad suhtlevad seniajani. Paljud said võimaluse reisida mõnesse Põhjamaa riiki ja elada seal peres. See on andnud võimaluse näha kohalikku elu lähemalt kui tavaline turist.

Suur abi on olnud ka humanitaarabist, eriti valla algaastatel, kui meie materiaalsed võimalused olid väga niigeld.

Suhetes on tähtis osa inimfaktoril. Meie suurteks abilisteks on olnud: Soomest Raija Immonen, Saima Kekalainen, Kaisa Leinonen, Leena Mehto, Kari Levänen, Pertti Lahti, Tapani Hult; Rootsist Aime ja Arne Ohlson, Hans Tarjus; Norrast Ivar Atle Fjordheim, Rolf Aarre, Olav Sande, Jostein Nybo, Astrid Aanestad, Knut Bo Sande, Sigmund Froestad; Taanist Jens Pedersen, Verner Ebdrup, Lars Møller; soomlastega suhtlemisel Einar Kraut; Nissi Trollid Tõnu Sal-Saller ja Sirje Vinni. Merike Kiiselita oleksid paljud sõidud Põhjamaadesse olemata olnud. Lisaks nendele veel paljud meie ja sõprusvallade elanikud, kes on meie suhteid arendanud ja neid hoidnud. Ilma nendeta poleks meil neid suhteid, mis meil on. ■

1996. aasta mais Taanis sõprusvallade kokkutulek - Nissi valla kingitus Trehøje kommunile

valla tegemistes osaleda, seadsin eesmärgiks eelkõige kogukonna tasakaalustatud arengu. Eks eelnevate kogemuste põhjal pidasin inimeste kaasamise eelduseks eelkõige nähtavate ja käegakatsutavate märkide saavutamist, nagu taristu kaasajastamist ja võimaluste loomist aktiivsete kodanike algatuste toetamiseks.

Vallarahva osalemine Lääne-Harju koostöökogus, Nissi pritsumeeste ühingu, valla terviseprofili koostamise, Teeme Ära liikumise ja muudes ettevõtmistes sai tuule tii-

badesse eelkõige tänu sellele, et leidus kaasamõtlejaid-tegijaid. Tahan siinkohal tänada minu tööperioodi aegset volikogu esimeest Juhan Särgevast, arendusnõunik Miina Franki, maasoola Viktor Juhansoni, vallavalitsuse liiget ja praegust volikogulast, talupojatarkuse hoidjat Uno Sassit. Need erinevate elualade inimesed rikastasid oma erakordsusega arvamismaastikku ning andsid oma vahetu, hindamatu panuse kogukonna arengusse.

Mõttemallide avardamiseks, innovatiivsete ideede levitamiseks ja

kõige materialiseerimiseks jäi neljast aastast lootusetult väheseks.

Kogukonna võõrdumine võimust ja omavalitsuste laienenud voliala ise otsustada ei ole veel juurdunud kodanike teadvuses.

Kodaniku roll iseolemises ei piirdu ainult hääletamisega kord nelja aasta tagant. Selleks, et olla rippumatu, peab tegema ka ebaseeldivaid otsuseid ja arvestama ajutiste tagasilöökidega eesmärkide ja jätkusuutlikkuse saavutamiseks. ■

Heiki Pajur
Nissi vallavanem 2005–2009

Ära kiru pimedust, vaid süüta küünal.

(Piibel)

Mul on olnud võimalus osaleda Nissi omavalitsuse tegemistes alates eelmisest sajandist, tolleaegse rahvasaadikuna, hiljem maareformi ajal maanõunikuna. Eesmärgid ja võimalused olid suuresti erinevad tänastest. Kasutati ära kõiki võimalusi, mida parasjagu teha andis ja ei muretsetud eriti selle pärast, mida teha ei õnnestunud. Inimesed võtsid asju vahetumalt, proovisid ise hakama saada ja ligimesi aidata. Olen hilisemas vallatöös sageli meenutanud oma kolleegi, tollase viimase külanõukogu esimehe ja esimese vallavanema Krista Assi isiksust, kes suutis üleminekuperioodi jooksul säilitada vana süsteemi voorused ja